

орієнтири в роботі педагога. Якщо раніше він повинен був лише передавати знання, то в умовах гуманізації має сприяти повному і самостійному розвитку студента, допомогти студентам досягти найкращих результатів у своїй самостійній пізнавальній діяльності.

Оптимальне співвідношення різних форм (аудиторної та позааудиторної) організації навчального процесу сприяє розвитку в студентів самостійності, творчого перетворення навчальних навичок у нових комунікативних умовах [4]. На кафедрі створюються умови для творчого поєднання аудиторної та позааудиторної роботи викладача зі студентами у вигляді індивідуальної роботи з невстигаючими студентами, допомоги в написанні рефератів, доповідей для студентської наукової конференції, допомоги при вирішенні складних життєвих та професійних проблем та ін.

На кафедрі здійснюється об'єднання зовнішнього і внутрішнього контролю, який забезпечує інтенсивність і оперативність зворотного зв'язку. Самостійний спосіб оцінювання навчальної роботи допомагає оволодіти загальними способами дій, навичками самоконтролю та самооцінки, сприяє розвитку самостійності. Для того щоб студенти мали чіткий орієнтир у своїй оціночній діяльності, використовується також і нормативний спосіб контролю, який забезпечує студентів наочними прикладами для роботи. Готовність студента до внутрішньої смислової оцінки своєї діяльності свідчить про розвиток рефлексивних можливостей, про вміння здійснювати зворотний зв'язок, яке дозволяє йому самому бачити причини свого навчального успіху або невдачі, оцінити ступінь досягнення запланованого результату.

На кафедрі особливу увагу надають вербальному оцінюванню навчальної діяльності студентів викладачем, яке є одним із найоперативніших форм оцінювання. Використовують різнобічні систематичні оцінки, засновані на ідеях гуманізації виховання. Вони слугують орієнтиром, який розглядає гуманне ставлення один до одного як найвищу цінність. Такі оцінки передбачають аналіз навчальної діяльності, а не критику особистості студента.

Наведені вище засоби розвитку самостійності в умовах кредитно-модульної системи на кафедрі терапевтичної стоматології разом із педагогічними засобами, формами і методами навчання забезпечують розвивальну функцію особистості в ході навчальної діяльності.

Висновки. Нині поступово змінюється психологія студента від «споживача» готових знань до творчого сприйняття ним освіти. Важливим аспектом виховання стає і духовність сучасного студента. Духовність для студента – це можливість самореалізації на основі вищих цінностей: моральності, поваги до особистості іншого. Для викладача – це відмова від безапеляційного і принизливого ставлення до студента, висока відповідальність перед власним сумлінням, а також необхідність виконання функції духовного референта, прикладу для наслідування. Однак у методичному аспекті самостійної роботи центральне місце все ж таки залишається за взаємодією викладача і студента.

Список використаної літератури

1. Медична освіта у світі та в Україні / [Ю.В.Поляченко, В.Г.Передерій, О.П.Волосовець та ін.]. – К. : Книга плюс, 2005. – 383 с.
2. Організація самостійної роботи студентів за умов модернізації медичної освіти / О.В. Зубаренко, Т.В. Стоєва, О.О. Портнова // Інтеграція української медичної освіти в Європейський та Американський медичний простір: матеріали навч.-наук. конф.-Тернопіль, 2006.- С.173-174.
3. Пидаев А.В. Болонський процес в Європі / А.В. Пидаев, В.Г. Передерій. – К., 2004.–192 с.
4. Гуревич П.С. Психологія і педагогіка / П.С. Гуревич. – М., 2004.-352 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Буря Л.В., Калюжка О.О.

вднз україни «Українська медична стоматологічна академія»

У статті розглядається актуальність підвищення якості підготовки лікарів на додипломному та післядипломному етапах навчання з урахуванням можливості та соціально-медичних потреб сьогодення. Запропоновано педагогічний підхід у викладанні клінічних дисциплін, спрямований на практичну професійно-орієнтовану роботу студентів.

Ключові слова: студенти, освіта, реорганізація, новітні технології.

Сучасні процеси глобалізації зумовлюють новітні тенденції в освіті, що є необхідною передумовою подальшого її розвитку й удосконалення. Адже досягти нових результатів у вищій освіті, створити якісну систему підготовки фахівців і на цій основі забезпечити конкурентоспроможність випускників і престиж української вищої освіти у світовому просторі можна лише за умов упровадження нових технологій навчання [1; 3; 4].

Медична освіта – це складова вищої освіти, яка переживає оновлення й реорганізацію. Останніми роками процес підготовки лікаря в Україні відбувається під впливом вимог європейського освітнього простору. Це пов'язано з упровадженням у вищій школі Болонської системи та необхідністю надати майбутньому лікарю професійні знання й навички [2; 4].

У контексті Болонського процесу вища школа України потребує зближення з системою якості міжнародного навчання, інтеграції національної освіти в міжнародну систему, а також посилення конкурентоспроможності випускників [2; 4]. Якість професійної освіти є найважливішим питанням розвитку сучасної освіти.

Реформування в галузі медичної освіти потребує продуманих та обґрунтованих рішень на основі наукових і практичних досягнень. Процес реформування сучасної професійної освіти актуалізує проблему підвищення якості додипломної та післядипломної підготовки лікарів [4].

Важливим є раціональне використання досвіду фахівців зарубіжних вищих медичних навчальних закладів.

Однією з основних позицій викладання є така якість педагогічного процесу, де на кожному етапі викладення матеріалу діє зворотний зв'язок зі студентом. Така мотивація студентів до навчального процесу психологічно розвантажує їх, створюючи здорову конкуренцію в засвоєнні нового навчального матеріалу. Важливо не тільки викласти конкретний матеріал, а й розвинути особистість студента-медика в системі дисципліни. Відомо, що Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) запровадила визначення сучасного висококваліфікованого лікаря як особи, яка «надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує та враховує інтереси й потреби суспільства» [2].

Сприймати нові знання студентам буде легше на підставі наявності в них міцної бази з фундаментальних і клінічних дисциплін, закладеної на попередніх курсах. Однак на даному етапі викладачі зустрілися з деякими труднощами. Відомо, що при оцінюванні знань студентів на кожному занятті перевагу віддають стандартизованим методам: тестуванню, структурованим письмовим роботам, усному опитуванню, контролю практичних навичок. Використання тестів у навчальному процесі надійно увійшло у світову педагогічну практику. Постійно розвиваються наші уявлення про призначення і педагогічні можливості тестів, їхні форми та формати запитань. Проте використання такої форми контролю почало відтісняти на другий план найважливішу частину заняття з клінічних дисциплін – практичну професійно-орієнтовану роботу студентів. Унаслідок цього студент, який добре вирішує тестові завдання, не завжди може пояснити та обґрунтувати свою відповідь. Його знання стають фрагментарними, базуються на стандартних тестових ситуаціях, що неодноразово повторюються, а клінічного мислення та практичної підготовки бракує.

Тестування – це методи перевірки знань, які використовуються в сучасній освіті та відповідають критеріям якості при визначенні теоретичної підготовки. Однак сучасний професійний медичний працівник має володіти не лише теоретичними знаннями, а й практичними навичками, швидко приймати правильні рішення в умовах стресу та дефіциту часу. Найефективніший спосіб досягнення цієї мети – робота безпосередньо з пацієнтами. Для цього необхідне підвищення мотивації студентів до засвоєння ними матеріалу. Перевага в кількості балів під час оцінювання успішності навчання на клінічних дисциплінах віддається на користь практичних навичок.

Проводячи якомога більше часу біля ліжка хворого, збираючи скарги й анамнез, виконуючи фізикальне обстеження, аналізуючи результати додаткових методів дослідження, студенти зможуть самостійно інтегрувати знання з предметів, вивчених на попередніх курсах.

У такому процесі навчання дуже важливою стає роль викладача. Для того, щоб навчання студента було ефективним, а оцінка викладача об'єктивною, викладач має простежити за етапом визначення діагнозу, вибору й обґрунтування лікувальної тактики, надати додаткову інформацію для порівняння, відібрати патології для диференційованої діагностики.

Такий підхід до викладання клінічних дисциплін спонукатиме до вмілого і свідомого використання засвоєних знань, сприятиме їх закріпленню в нових умовах реальної клінічної ситуації, що допоможе майбутнім лікарям зрозуміти й оцінити необхідність теоретичних знань.

Отже, логічно випливає висновок про необхідність ґрунтовної підготовки і викладачів, і студентів вищих медичних навчальних закладів. У час освітніх інтеграційних процесів необхідно зберегти позитивні здобутки національної системи медичної освіти, враховуючи можливості та соціально-медичні потреби сучасності, а також ефективно використати досвід європейських країн для підготовки лікаря високої кваліфікації.

Список використаної літератури

1. Левківський К.М. Про стан і перспективи розвитку вищої освіти в Україні / К.М. Левківський // Доповідь на парламентських слуханнях. – К.: Парлам. вид-во, 2004. – 184 с.
2. Міцність знань студентів – невід'ємна умова успішності подальшої професійної діяльності / М. І. Тарапата, П. Я. Кравцов, Б. Г. Попов [та ін.] // Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів : досвід, проблеми та перспективи: матеріали наук.-практ. конф., 20–21 квіт. 2004 р. – Харків, 2004. – С. 147–148.
3. Неловкіна Берналь О. А. Соціально-професійна підготовка сучасного лікаря : американський та європейський підходи / О. А. Неловкіна Берналь // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2010. – № 1. – С. 101–106.
4. Система управління якістю медичної освіти в Україні: монографія / І.Є. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко [та ін]. – Донецьк: АРТ-ПРЕС, 2003. – 212 с.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ ФІЗІОЛОГІЇ ВДНЗУ «УМСА»

Весніна Л.Е., Соколенко В.М., Федотенкова Н.М., Ткаченко О.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті обґрунтовано, що професійне становлення студентів-стоматологів у вищому медичному навчальному закладі здійснюється при вирішенні майбутніх професійних ситуацій, які моделюють зміст і структуру майбутньої діяльності. Доведено, що викладання фізіології має створювати умови для формування клінічного мислення студентів.

Ключові слова: студенти-стоматологи, фізіологія, клінічне мислення, професійна орієнтація.

В умовах сучасного суспільства освіта стала одним із пріоритетних аспектів людської діяльності [1], адже від напрямку й ефективності освіти залежать перспективи розвитку людства. Освіта в наш час розглядається як головний чинник соціального й економічного прогресу. Тому метою навчального процесу у вищих медичних навчальних закладах має бути підвищення професійної компетентності сучасних лікарів [4]. Пильна увага приділяється розробленню нових і вдосконаленню наявних методів і прийомів навчання. Зокрема з нових методів значна увага